

БАЗОВІ ГЛОБАЛЬНІ ПАРАДОКСИ, ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА

СМ-10

Виноградова Т.А

Соловйова К.В

ДО БАЗОВИХ ГЛОБАЛЬНИХ ПАРАДОКСІВ НАЛЕЖАТЬ:

- ▣ парадокс глобальної стратифікації;*
- ▣ феномен домашнього заміщення;*
- ▣ парадокс «Філдстайна – Хоріока»;*
- ▣ парадокс низької мобільності нетто-потоків капіталу;*
- ▣ парадокс дисоціації.*

ПАРАДОКС ГЛОБАЛЬНОЇ СТРАТИФІКАЦІЇ

- Ключовим моментом теоретичної бази глобалізації є згладжування нерівномірності розвитку, утворення однорідного взаємопов'язаного для співробітництва глобального простору. На практиці ж спостерігається не об'єднання і зменшення нерівномірностей, а стратифікація, тобто розшарування, загострення нерівномірностей розвитку (в тому числі й економічного розвитку різних країн і регіонів світу).

Парадокс стратифікації пов'язаний із поглибленням технологічної диференціації країн. Нова міждержавна технологічна спеціалізація консервує двополярне зонування (цивілізаційний центр, до якого відноситься країна з розвинутою економікою, а також існує периферійна зона, яка включає в себе країни із слабкою економікою).

Парадокс стратифікації був закладений в ідеологію сучасних глобальних трансформацій, механізм яких, на думку м. Кастельса, був простим: політичний тиск за допомогою прямих дій уряду або завдяки діяльності мвф, світового банку і сот. Цей тиск використовували для уніфікації всіх національних економік на основі набору однакових вимог щодо вільного руху капіталу, товарів, послуг, технологій відповідно до ринкової оцінки. Країнам, що потребували кредитної підтримки, інвестиційних ресурсів і доступу на зовнішні ринки, нав'язували жорсткі умови «структурної адаптації» незалежно від специфіки їх економічного середовища. Значна кількість країн, що розвиваються, як і країн з перехідною економікою, стали економічним протекторатом мвф, як визначає м. Кастельс. Така економічна система є вигідною лише для тих, хто займає найбільш сильні конкурентні позиції у світовій економіці.

ФЕНОМЕН ДОМАШНЬОГО ЗАМІЩЕННЯ

- ґрунтується на ідеї про те, що диверсифікований фінансовий портфель (тобто портфель, що містить багато цінних паперів різних компаній різних країн світу) має більше шансів бути прибутковішим, ніж недиверсифікований портфель (який містить обмежену кількість цінних паперів). Моделі селекції портфельних інвестицій, розроблені Дж. Тобінімі та Г. Марковіцем, формують підвалини сучасних моделей диверсифікації ризикованих активів.

Х. Грубел, Х. Леві та М. Сарнат показали, що завдяки міжнародній диверсифікації можна досягти значних прибутків. На їх думку, оптимальний фінансовий портфель має включати цінні папери всіх країн. Але Дж. Потерба та Френч на основі оцінки міжнародних портфелів інвесторів з Японії, США і Великобританії наприкінці 80-х років ХХ ст. Доказали, що інвестори віддають перевагу інвестиціям в інструменти економік своїх власних країн.

ПАРАДОКС «ФІЛДСТАЙНА – ХОРІОКА»

- За умов, якщо фінансові ринки були б повністю глобалізованими, то це автоматично означало б глобалізацію заощаджень. Теорія передбачає, що надлишкові внутрішні заощадження спрямовуються до країн, які гарантують можливість забезпечення найбільшої норми прибутку, що свідчить про високу кореляцію між цими показниками, яка спростовує твердження про фінансову інтеграцію ринків. Іншими словами, дослідники парадоксу «Філдстайна – Хоріока» дійшли висновку, що ринки характеризуються не експортом надлишкового капіталу, а поглинанням надлишку заощаджень внутрішнім ринком.

ПАРАДОКС НИЗЬКОЇ МОБІЛЬНОСТІ НЕТТО-ПОТОКІВ КАПІТАЛУ

- Міжнародні потоки капіталу є одним з найважливіших індикаторів глобалізації фінансових ринків. Дослідження М. Обстфельда та А. Тейлора показали, що середній розмір чистих міжнародних потоків капіталу дорівнює відношенню сальдо рахунка поточних операцій до номінального ВВП. Зміни у чистих міжнародних потоках капіталу тісно пов'язані із цілями макроекономічної політики держав: стабільністю валютного курсу, стійкістю внутрішньогосподарської діяльності або вільним рухом капіталу.

Парадокси глобалізації фінансового ринку частково пояснюються диспропорцією його розвитку на користь похідних фінансових інструментів (трансферт ризиків завдяки використанню деривативів). Міжнародні фінансові угоди можна інтерпретувати як трансферт заощаджень і/або ризиків від економічних агентів, які володіють надлишком ресурсів у тому напрямі, де вони у дефіциті. Отже, угоди з деривативами дозволяють ідентифікувати ризик і передавати його іншому контрагенту. Враховуючи те, що операції з деривативами складають значну частку загального обсягу міжнародних операцій, специфіка глобалізації на фінансових ринках проявляється у зростанні обсягів міжнародного трансферту ризиків, а не потоків капіталу.

ПАРАДОКС ДИСОЦІАЦІЇ

- Цей парадокс виник на стику двох глобальних тенденцій:
 - *інтеграції*;
 - *дезінтеграції*.
- **Найбільш показовим** у цьому відношенні є приклад створення і функціонування ЄС. Остання хвиля розширення ЄС призвела до зростання його гетерогенності за багатьма параметрами: розмірами (великі та малі країни), рівнями економічного розвитку (високо- та середньорозвинуті національні господарства), станом розвитку ринкової економіки і демократії (зрілі системи і системи, що формуються), географічним розташуванням (Північний, Західний, Південний та Центральний регіони Європи).
- Країни з однаковими або близькими параметрами тяжіють одна до одної, здатні об'єднуватися у коаліції. У разі виникнення несприятливих умов розрив у рівнях розвитку можуть призвести до дезінтеграції ЄС, що буде супроводжуватися утворенням нових глобальних конструкцій.